

ZUTPHENS ALLERLEI

Waarschijnlijk zijn er veel leden van de Historische Vereniging Zutphen die iets weten of ontdekken dat anderen ook interessant zouden vinden, zonder dat hierover een uitvoerig artikel geschreven kan worden. Ook kunnen er vragen zijn over zaken die met de geschiedenis van Zutphen te maken hebben, bijvoorbeeld naar aanleiding van een artikel in Oud-Zutphen. De bedoeling van onze nieuwe rubriek "Zutphens Allerlei" is dat u daarin korte opmerkingen of vragen kwijt kunt. Op die vragen komt hopelijk vanuit de lezerskring een antwoord dat eveneens in de rubriek geplaatst kan worden. De eerste voorbeelden vindt u hieronder.

Redactie

Naar aanleiding van Oud-Zutphen, nr. 4, 1983, blz. 95 (noot 2):

Het woord gruit is taalkundig verwant met grut, gort (denk maar aan de familienamen De Grutter en De Gruyter, ook aan Gruuthuize in Brugge). Gruit was een aromatisch kruid of struikje dat, voor de ontdekking van het gebruik van de hop (ongeveer 1400), als kruidend toevoegsel bij de bereiding van bier werd gebruikt. Tegenwoordig noemt men dit struikje gage (Myrica gale).

Het monopolie van de gruit behoorde aan de landsheer, deze verpandde meestal het recht van de verkoop van gruit aan de brouwers. Hieruit is de accijns op gebrouwen bier ontstaan.

W. J. Buijs

Verschillende lezers hebben zich afgevraagd of er een vergissing was geslopen in het artikel van J. C. Riemens over de "zwanenzang" van Maarten Luther (Oud-Zutphen 1983, nr. 4, blz. 80). Daar is namelijk te lezen dat Johannes XXIII in het begin van de vijftiende eeuw paus was, terwijl wij ons de in 1963 overleden paus Johannes XXIII nog goed herinneren. De verklaring hiervoor is, dat de vijftiende-eeuwse Johannes (oftewel Balthasar Cossa) een zogenaamde tegenpaus was. Hij zetelde te Pisa van 1410 tot 1415 en telt niet mee bij de naamgeving van latere pausen.

Redactie

In aflevering 3 (september 1983) van *Oud-Zutphen* deelde ik het een en ander mede over de Zutphense predikant G. R. Erdbrink en over diens bemoeienissen met het zendingswerk van Dr. K. Gützlaff, "de onvermoeide evangeliebode onder de Chineezers", die in 1850 ook Zutphen heeft bezocht. Ds. Erdbrink is niet de enige geweest die zich interesseerde voor het

werk van Gützlaff: niemand minder dan de bekende dichter Isaac da Costa noemt hem in enkele gedichten. In de eerste plaats in het gedicht "De Chaos en het Licht" (1850). Daarin pleit Da Costa (onder andere) voor het zendingswerk:

*Eens Heilands naam verkondigd en beleden
Betuigd van verre en nabij**

In dat verband noemt de dichter ook Gützlaff, die:

*ongedeerd door moord- en zeegevaar
zich wegen opent tot Japanner en Tartaar
en inrukt met Gods woord op Cinaas millioenen
des Tarsers bede in 't hart: "laat U met God verzoenen!"*

(2 Cor. V; 20:2)

Een andere toon horen we in het eveneens uit 1850 daterende gedicht: "Aan Dr. K. Gützlaff". Het is een zegenbede, waaruit de oprechte sympathie van Da Costa voor zijn "broeder" Gützlaff blijkt. Het is een fraai voorbeeld van Da Costa's godsdienstige lyriek, die velen onzer wellicht meer zal aanspreken dan de eertijds zo beroemde "tijdzangen", zoals het bekende "Vijf en twintig Jaren".

Met het bovenstaande hoop ik de sfeer van omstreeks 1850 in zendingskringen enigermate te hebben verduidelijkt.

J. Reijers

* Da Costa's Komplete Dichtwerken, uitgegeven door J. P. Hasebroek. 7de druk Leiden z.j., deel 3, p. 222 v.v.

HET STEDELIJK MUSEUM

ten behoeve van uw historisch onderzoek

- voorwerpen betreffende de geschiedenis van stad en graafschap
- topografische collectie: gedrukte kaarten, schilderijen, prenten, foto's, prentbriefkaarten
- historische tentoonstellingen

Het deel van de topografische collectie dat niet geëxposeerd is, kan tijdens kantooruren bekeken worden na een telefonische afspraak (05750 - 16878).